

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมาตรฐานเชิงกระบวนการพยาบาลอาชีวอนามัยที่เหมาะสมสำหรับการจัดบริการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของหน่วยบริการสุขภาพในสถานประกอบกิจการ โดยมีแนวทางการปฏิบัติ และประเมินการบรรลุผลการปฏิบัติงานที่กำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ

กรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรมและสถานการณ์การจัดบริการอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ วิเคราะห์และกำหนดบทบาทของพยาบาลอาชีวอนามัยให้สอดคล้องกับความต้องการ การสร้างเครื่องมือในการร่างมาตรฐาน การสร้างมาตรฐานการพยาบาลอาชีวอนามัยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา และการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในสถานประกอบกิจการ

ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การจัดทำมาตรฐานการพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำมาตรฐานการพยาบาลอาชีวอนามัยไปใช้

ระยะที่ 1 เป็นการรวบรวมคำตอบ หรือความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาสร้างมาตรฐานเชิงกระบวนการพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ ซึ่งเป็นการให้ความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งได้จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและบทบาทของพยาบาลอาชีวอนามัยในการแก้ปัญหา ประมวลเป็นข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดที่สร้างจากการวิเคราะห์ข้อมูลคำตอบของแบบสอบถามรอบที่ 1 มาสร้างใหม่ในรูปของมาตราประมาณค่า แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามเหมือนรอบที่ 2 และเพิ่มส่วนข้อมูลผลการวิเคราะห์ค่ากลางของการให้คะแนนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณายืนยันการให้คะแนนหรือแก้ไขการให้คะแนนให้เป็นไปตามแนวโน้มของกลุ่ม

ผลการศึกษาด้านการสร้างมาตรฐานเชิงกระบวนการพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ ได้มาตรฐาน 6 ด้าน คือ (1) มาตรฐานด้านการบริหารองค์กรของหน่วยบริการสุขภาพ (2) มาตรฐานด้านการจัดหน่วยบริการสุขภาพในสถานประกอบกิจการ (3) มาตรฐานด้านบริหารจัดการหน่วยบริการสุขภาพ (4) มาตรฐานด้านคุณสมบัติของพยาบาลประจำสถานประกอบกิจการ (5) มาตรฐานการให้บริการในหน่วยบริการสุขภาพในสถานประกอบกิจการ และ (6) มาตรฐานด้านการจัดเก็บข้อมูลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

การตรวจสอบความเป็นไปได้ของการนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติพบว่า หลังจากยกร่างมาตรฐานการพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแล้ว คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำมาตรฐานไปใช้ปฏิบัติจริงในสถานประกอบกิจการ และจัดประชุมการแสดงความเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบก่อนการนำไปใช้ ผลการส่งแบบสอบถามความคิดเห็นไปยังในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปซึ่งได้รับการตอบกลับเป็นจำนวน 254 คน พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานให้บริการสุขภาพในสถานประกอบการหรือเกี่ยวข้องเห็นด้วยกับมาตรฐานการพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ ซึ่งแสดงถึงความเป็นไปได้ในการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ

เพื่อให้การปฏิบัติตามมาตรฐานดำเนินการได้อย่างสะดวก คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการซึ่งมีส่วนประกอบและเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานพยาบาลอาชีวอนามัยในสถานประกอบกิจการ 6 ด้าน
2. วิธีการปฏิบัติสำหรับพยาบาล ในการปฏิบัติงานแต่ละมาตรฐานให้บรรลุถึงเกณฑ์ชี้วัดแต่ละเกณฑ์ ซึ่งอธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
3. การตรวจสอบเพื่อให้บรรลุมาตรฐานโดยการกำหนดตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ประเมินที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ผลการศึกษาครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานสำหรับพยาบาลในสถานประกอบกิจการ การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการควบคุมวิชาชีพให้มีการตรวจสอบ และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเมื่อมีการปฏิบัติงานตามขอบเขตที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการอบรมพยาบาลให้สอดคล้องกับบทบาทและกิจกรรมที่กำหนดให้มีการจัดบริการ ในสถานประกอบกิจการ

Abstract

The study aimed to establish the practical standards of occupational health nursing in the health care unit of the enterprise with the guidelines and evaluation for minimum requirement to meet the amendment of the occupational health nursing issue .

The conceptual frame works of the study consisted of the analysis of occupational health nursing problems, the role of nurse in the health care unit of the enterprise, the organization and management of the health care unit, the synthesis of the occupational health nursing standard, the test of validity and reliability, and the acceptance of the enterprises' health workers on the proposed standard.

The study was divided into 2 stages: establishing the standard of practice for occupational health nursing by using Delphi technique method and evaluating the feasibility of implementing the proposed standard.

Stage I, using the Delphi technique, 3 rounds of questionnaires were sent to 24 experts to enquire the recommendation about roles and function of occupational health nursing standards. The answers from the first round questionnaire, with open ended questions was grouped and synthesized to be the content of standards and guidelines in the form of rating scale questions in the second round questionnaire. In the third round questionnaire, the same questions of second round were sent to confirm the final answers of the experts.

The final conclusion to be used in issuing the standards and practice guidelines was divided into 6 categories: (1) organization and administration policies; (2) occupational health nursing unit arrangement; (3) occupational health nursing services management; (4) attribution of occupational health nurse; (5) occupational health activities and (6) information system arrangement.

StageII, surveying the opinion of enterprises' health workers on implementing the proposed standards among the selected enterprises, answered either by the full-time nurses, or by the officers whose job related closely to. The results of 254 answers revealed that most of them accepted the concept and the possibility to use the standard in the health care service units of the enterprises.

The guidelines for the proposed standards were also established in order to facilitate the use as the manual for practicing.

The result of the study will be the guidelines for occupational health nurses in management and practice, the right to be protected by law, as well as, the clue for the content of the training course for occupational health nurses.